

Barbara Czachura, Marita Dunaj

Rola państwa we wspieraniu innowacyjności i przedsiębiorczości

Ekonomiczne Problemy Usług nr 97, 45-59

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Barbara Czachura

Marita Dunaj

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

ROLA PAŃSTWA WE WSPIERANIU INNOWACYJNOŚCI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wprowadzenie

Wyzwania współczesnej gospodarki wymuszają postawy i zachowania cechujące się wyjątkową przedsiębiorczością. Szczególnie cennym przejawem przedsiębiorczości jest z pewnością innowacyjność, postrzegana jako sposób na przezwycięzenie trudności i zapewnienie wzrostu gospodarczego.

Przez innowacyjność należy rozumieć zdolność oraz motywację przedsiębiorstw do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji¹. Innowacyjność jest niezbędna, by prosperować w bardzo konkurencyjnej gospodarce światowej.

¹ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013*, Warszawa 2006, s. 60, www.funduszeuropejskie.gov.pl/NR/rdonlyres/EE51F960-6553-48C2-BCCE-12BD1F81CBBA/30009/NSRO_do_KE_po_SFC032007.pdf, dostęp 5.04.2012.

1. Integralny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji

We współczesnych gospodarkach dynamicznie rośnie waga innowacji w stosunku do tradycyjnych czynników wzrostu gospodarczego, takich jak ziemia, kapitał i siła robocza. Ekonomiści oceniają, że aż 2/3 wzrostu gospodarczego krajów rozwiniętych należy łączyć z wprowadzeniem innowacji². Polityka innowacyjności może mieć ogromne znaczenie w wychodzeniu z kryzysu gospodarczego i stworzeniu perspektyw na przyszłość. Warunkiem uzyskania tego jest skoordynowane działanie w całej Europie, zaangażowanie europejskich instytucji, rządów państw i partnerów społecznych. Dokumentem, który wytycza kierunki wspólnego działania państw Unii Europejskiej, jest „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020” (zwana dalej Europa 2020)³.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane priorytety:

- a) rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, który wymaga podniesienia jakości edukacji, poprawy wyników działalności badawczej, wspierania transferu innowacji i wiedzy oraz zadbania o to, by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, przyczyniając się do zwiększenia wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- b) rozwój zrównoważony – wspieranie efektywnej gospodarki, korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i konkurencyjnej;
- c) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną⁴.

Komisja Europejska zaproponowała siedem wzajemnie oddziałujących projektów przewodnich odnoszących się do przedstawionych priorytetów.

1. „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji.

2. „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwienia młodzieży wejścia na rynek pracy.

² B. Pysiak, *Innowacje w regionie*, w: *Innowacyjność w teorii i praktyce*, red. M. Strużycki, Warszawa 2006, s. 188.

³ Komisja Europejska, *Europa 2020. Strategia na rzecz integralnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela 2010, s. 2, http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf, dostęp 1.04.2012.

⁴ Tamże, s. 11–12.

3. „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom dostępu do korzyści jednolitego rynku cyfrowego.

4. „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej.

5. „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych.

6. „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli przez rozwój kwalifikacji w ciągu całego życia w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej.

7. „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym⁵.

Celem projektu „Unia innowacji” jest wykorzystywanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej do rozwiązywania takich problemów, jak zmiany klimatu, efektywność energetyczna, zdrowie i zmiany demograficzne. Komisja Europejska podjęła się opracowania strategicznego programu działalności badawczej skoncentrowanej na takich kwestiach, jak bezpieczeństwo energetyczne, transport, zmiany klimatu, efektywne korzystanie z zasobów, zdrowie i starzenie się społeczeństw oraz przyjazne środowisku metody produkcji i gospodarowanie gruntami. Niezwykle ważną rolę będzie odgrywać prowadzenie wspólnego planowania przez państwa członkowskie i regiony w zakresie tworzenia europejskiego partnerstwa na rzecz szybszego opracowywania i wykorzystywania technologii potrzebnych do rozwiązywania wymienionych problemów. Na poziomie krajowym państwa członkowskie będą musiały zreformować krajowe (i regionalne) systemy prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej. Szczególnie ważne będzie zacieśnienie współpracy między uczelniami,

⁵ Tamże, s. 14–22.

społecznością badawczą i biznesem. W tym celu należy zapewnić odpowiednią liczbę absolwentów nauk ścisłych, wydziałów matematycznych i inżynierskich oraz wprowadzić do programów szkolnych elementy kreatywności, innowacji i przedsiębiorczości.

Państwa członkowskie powinny promować wydatki na wiedzę, między innymi stosując ulgi podatkowe i inne instrumenty finansowe umożliwiające wzrost prywatnych inwestycji w badania i rozwój.

Każde państwo członkowskie dopasowuje strategię Europa 2020 do swojej szczególnej sytuacji, przyjmując krajowe, szczegółowe cele i metody działania. Poziom innowacyjności w tych krajach zależy od wzajemnych relacji między trzema elementami⁶:

- a) przemysłem, który z jednej strony zgłasza popyt na nowe rozwiązania naukowo-techniczne, a z drugiej strony sam oferuje innym producentom i konsumentom innowacje techniczne;
- b) nauką, która oferuje nowe rozwiązania naukowo-techniczne, będące wynikiem własnych lub zleconych prac badawczo-rozwojowych;
- c) rządem, który odgrywa rolę regulatora w stosunku do nauki i przemysłu.

2. Polityka innowacyjności w Polsce

W Polsce tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju innowacji w dużym stopniu zależy od polityki rządu. Działalność organów władzy publicznej pośrednio lub bezpośrednio wpływa na rozwój systemu innowacyjnego, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym.

Polityka innowacyjna państwa może mieć charakter regulacyjny, gdy wpływ na system innowacyjny następuje przez akty prawne, lub wspierający, gdy państwo pośrednio oddziałuje na podmioty prowadzące działalność innowacyjną, na przykład przez dofinansowanie kosztów funkcjonowania jednostek badawczych. Gdy państwo bezpośrednio uczestniczy w finansowaniu części lub całości kosztów badań, mówi się o partycypacyjnym charakterze polityki innowacyjnej

⁶ A.H. Jasiński, *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*, Difin, Warszawa 2006, s. 35.

państwa⁷. Aby zrealizować cele polityki rządu wspierające działalność innowacyjną, niezbędne jest zastosowanie właściwych narzędzi. Do najczęściej wykorzystywanych należą instrumenty prawne zawarte w odpowiednim ustawodawstwie. Na podmioty silnie wpływają również instrumenty finansowe, takie jak granty, dotacje, pożyczki, kredyty, gwarancje i poręczenia. Ważną rolę odgrywają tutaj także instytucje świadczące usługi z zakresu prowadzenia szkoleń czy udzielania informacji.

Polityka innowacyjna w Polsce ulegała przemianom pod wpływem transformacji polityczno-społecznej i gospodarczej. Zmieniało się podejście do innowacji, procesu innowacyjnego i jego uwarunkowań, a także postrzeganie roli państwa i rynku w stymulowaniu aktywności innowacyjnej. Proces zmian polityki innowacyjnej w Polsce przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Porównanie polityki innowacyjnej

Polityka innowacyjna	Tradycyjna	Obecna
Przedmiot	rozwój innowacji technologicznych	dodatkowo aspekty organizacyjne, instytucjonalne i kulturowe innowacji
Cel	wzrost gospodarczy	dodatkowo problemy społeczne i ekologiczne
Fazy procesu innowacji technologicznych	początkowe, dalekie od rynku (głównie badania podstawowe)	także fazy bliskie rynku (transfer technologii)
Integracja polityczna	element polityki gospodarczej (głównie ukryta polityka innowacyjna)	niezależna dziedzina polityki, ściśle związana z innymi dziedzinami, w większym stopniu widoczna polityka technologiczna
Rola państwa	główny aktor procesu innowacji technologicznych	czynnik ułatwiający, koordynator procesu innowacyjnego
Instrumenty	wsparcie, regulacje	budowa infrastruktury
Typ	bezpośrednia kontrola	kontrola kontekstu

Źródło: J. Kozłowski, *Polityka naukowa – polityka innowacyjna. Nowe rozwiązania*, Warszawa 1997.

⁷ A. Ciok, *Polityka rządu wobec wspierania działalności innowacyjnej, Endo- i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji*, red. H. Dobrowolska-Kaniewska, DAWG, Wrocław 2009, s. 120.

Analizując politykę innowacyjną państwa polskiego w latach 90. XX wieku, można zauważyć brak zdecydowanych działań, co było jednym z głównych czynników niekorzystnej sytuacji innowacyjnej w kraju. Niewystarczające inwestycje w badania i rozwój w przedsiębiorstwach sprawiły, że Polska w rankingu konkurencyjności zajmowała jedno z ostatnich miejsc⁸.

Innowacyjność polskiej gospodarki jest obecnie ściśle powiązana z przyjętym przez Radę Ministrów Program Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (PO IG)⁹. Głównym jego celem jest rozwój polskiej gospodarki oparty na innowacyjnych przedsiębiorstwach z terenu całego kraju, współfinansowany ze środków europejskich. Został opracowany w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007–2013 (NSRO). Oprócz PO IG na terenie całego kraju wdrażane są programy operacyjne: Infrastruktura i Środowisko, Kapitał Ludzki oraz Pomoc Techniczna. Ponadto w ramach NSRO realizowane są: Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Za programy regionalne odpowiedzialne są samorządy poszczególnych województw. W ramach PO IG przewidziano realizację ośmiu osi priorytetowych: 1) badanie i rozwój nowoczesnych technologii, 2) infrastruktura sfery B + R, 3) kapitał dla innowacji, 4) inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia, 5) dyfuzja innowacji, 6) Polska gospodarka na rynku międzynarodowym, 7) społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji, 8) społeczeństwo informacyjne – zwiększenie innowacyjności gospodarki. Za realizację osi priorytetowych 3, 4, 5, 6. odpowiedzialny jest minister gospodarki, pełniący funkcję tak zwanej instytucji pośredniczącej. Instytucją pośredniczącą dla osi priorytetowych 1 i 2 jest minister nauki i szkolnictwa wyższego, natomiast minister spraw wewnętrznych i administracji odpowiada za realizację osi priorytetowych 7 i 8. Instytucją odpowiedzialną za realizację całego programu jest minister rozwoju regionalnego pełniący funkcję tak zwanej instytucji zarządzającej. Na realizację PO IG przeznaczono 12,3% środków publicznych z 67,3 mld euro dostępnych w ramach NSRO. W gestii ministra gospodarki będzie około 54% środków z 8,3 mld euro (z czego ponad 7 mld euro ze środków europejskich) dostępnych w ramach programu na lata 2007–2013. Instrumenty zaplanowane w PO IG w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów

⁸ W. Janasz, K. Kozioł, *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007, s. 102.

⁹ www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/34/90/34903/20080130_PROGRAM_OPERACYJNY_INNOWACYJNA_GOSPODARKA.pdf, dostęp 4.04.2012.

odnowionej strategii lizbońskiej. Około 71,7% środków w ramach PO IG zostanie przeznaczonych na kategorie interwencji objęte tak zwaną zasadą earmarkingu. Program wypełnia wskazania ujęte w Kierunkach zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007–2013 oraz wpisuje się w dwa priorytety Krajowego Programu Reform na lata 2005–2008 na rzecz realizacji strategii lizbońskiej: priorytet 2 – Rozwój przedsiębiorczości, oraz priorytet 3 – Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw.

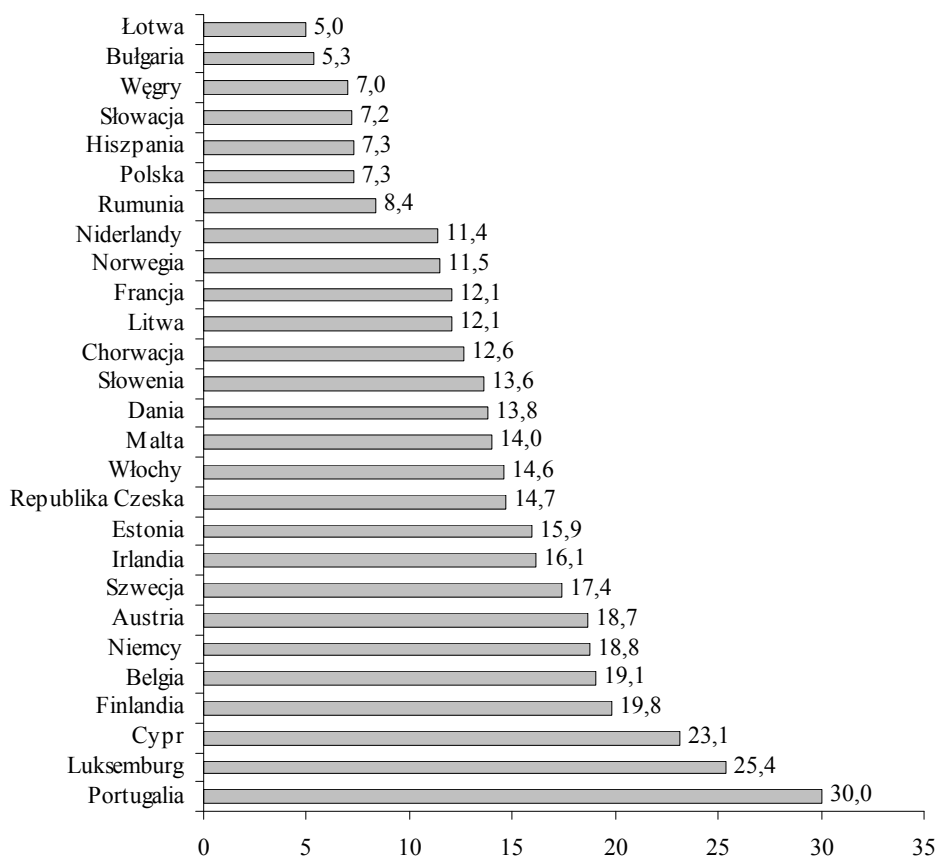
W PO IG wspierane są projekty o znaczeniu ponadregionalnym z zakresu innowacji technologicznych w obrębie produktów i procesów (innowacja produktowa i procesowa) oraz organizacyjnych w sektorach produkcyjnych i usługowych, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. W kontekście osiągania celów NSRO oraz PO IG wspierane i promowane są działania innowacyjne o takim charakterze i zasięgu, które generują najwyższą wartość dodaną dla gospodarki i przedsiębiorstw, a co za tym idzie, w największym stopniu przyczyniają się do umacniania zdolności konkurencyjnej polskiej gospodarki w wymiarze międzynarodowym. Program oferuje zachęty do prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej przez firmy oraz transferu rozwiązań z sektora nauki do przedsiębiorstw, a także między przedsiębiorstwami. Promuje wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych, a następnie ich realizację. Środki PO IG przyczynią się do rozwoju kluczowych z punktu widzenia oddziaływania na gospodarkę ośrodków innowacyjności, których zadaniem będzie tworzenie najlepszych warunków do rozwoju przedsiębiorstw i powstawania przedsiębiorstw opierających swoją działalność gospodarczą na wysoko innowacyjnych rozwiązaniach oraz komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych. Program ułatwi dostęp do finansowania innowacyjnych przedsięwzięć MŚP. W ramach PO IG planuje się wzmocnienie systemu promocji gospodarczej Polski, obejmującego promocję działalności eksportowej oraz promocję Polski jako kraju atrakcyjnego do inwestowania i odwiedzania.

3. Sektor przedsiębiorstw w Polsce na tle sektora przedsiębiorstw wybranych krajów Europy

Obecnie jednak Polska należy do państw o niskim poziomie innowacyjności gospodarki, dlatego dla zmniejszenia dystansu dzielącego nas od państw roz-

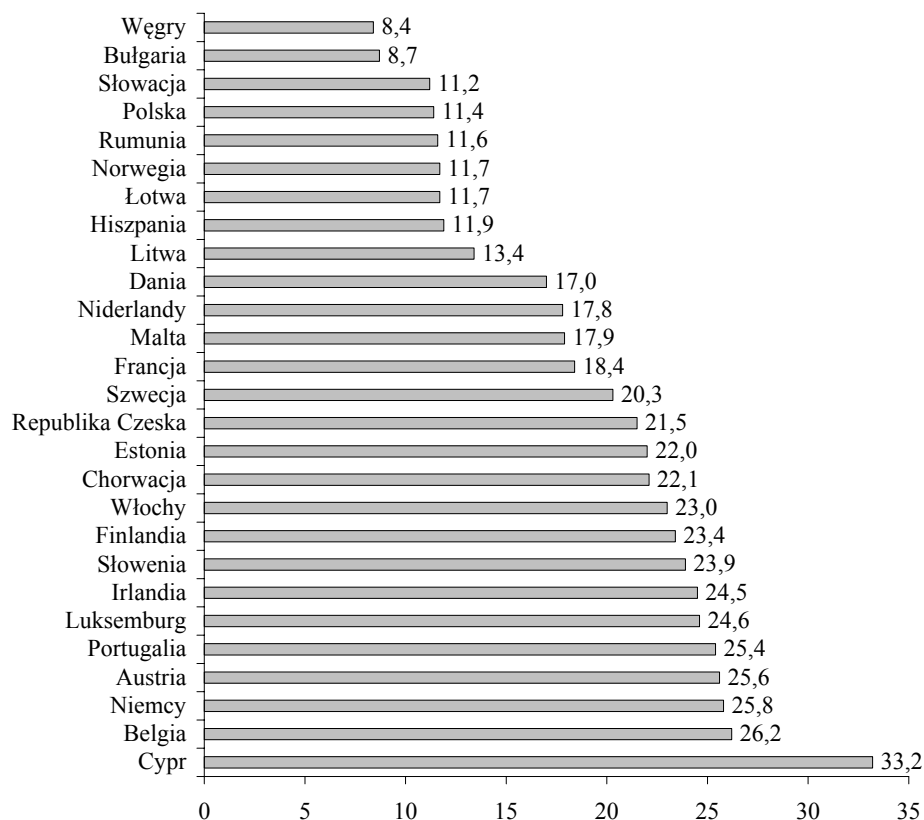
winiętych tak istotne jest wspieranie aktywnych innowacyjnie podmiotów oraz pobudzanie do aktywności pozostałych. Miejsce Polski pod względem innowacyjności na tle wybranych państw przedstawiono na wykresie 1.

Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które w latach 2006–2008 wprowadziły w Polsce zarówno innowacje produktowe, jak i procesowe, wyniósł 11,4% i był wyższy niż wartość tego wskaźnika dla Słowacji, Bułgarii i Węgier.

Wykres 1. Przedsiębiorstwa przemysłowe, które w latach 2006–2008 wprowadziły innowacje produktowe i procesowe (% ogółu przedsiębiorstw przemysłowych w wybranych krajach Europy)

Źródło: *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008–2010*, GUS, Warszawa 2012.

Wykres 2. Przedsiębiorstwa z sektora usług, które w latach 2006–2008 wprowadziły innowacje produktowe i procesowe (% ogółu przedsiębiorstw z sektora usług w wybranych krajach Europy)

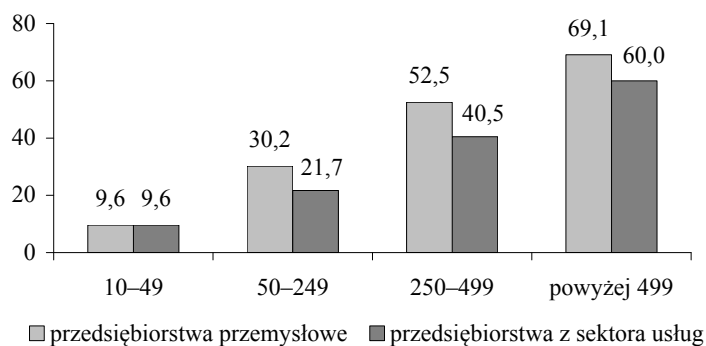
Źródło: *Działalność innowacyjna...*

Udział podmiotów z sektora usług, które wprowadziły innowacyjne produkty i procesy, wyniósł 7,3% i był wyższy niż w Słowacji, Bułgarii, na Węgrzech i Łotwie.

4. Innowacyjność przedsiębiorstw działających w Polsce

W latach 2008–2010 innowacje produktowe lub procesowe najczęściej wprowadzały podmioty o liczbie zatrudnionych powyżej 499 osób. Głównym

źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w 2010 roku były środki własne przedsiębiorstw, które stanowiły 75,2% wszystkich poniesionych na ten cel nakładów w przedsiębiorstwach przemysłowych i 85,7% w przedsiębiorstwach z sektora usług. Według przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług działalność innowacyjną najbardziej utrudniały zbyt wysokie koszty innowacji. Bariere tę za główną uznali przedsiębiorstwa ze wszystkich klas wielkości. Kolejnymi przeszkodami wymienianymi przez przedsiębiorstwa były: brak środków, trudności w znalezieniu partnerów do współpracy w przedsiębiorstwach innowacyjnych, brak informacji na temat rynków i nowych technologii oraz wykwalifikowanego personelu.

Wykres 3. Przedsiębiorstwa innowacyjne w latach 2008–2010 (% ogółu przedsiębiorstw według liczby pracujących)

Źródło: *Działalność innowacyjna...*

Rozpatrując przedsiębiorstwa przemysłowe według rodzajów działalności w badanym okresie, można zauważyć, że najbardziej innowacyjne były podmioty z działu produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych, w którym ponad połowa jednostek wprowadziła na rynek innowacyjne produkty lub procesy. Najmniej innowacyjny był dział produkcja odzieży. W latach 2008–2010 wśród przedsiębiorstw z sektora usług najwyższy odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych należał do działu ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, natomiast najniższy – do działu transport lądowy oraz transport rurociągowy.

Wykres 4. Przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe innowacyjne w latach 2008–2010 (% ogółu przedsiębiorstw przemysłowych według działów PKD)

Źródło: *Działalność innowacyjna...*

Analizując źródła informacji dla działalności innowacyjnej, przedsiębiorstwa aktywne innowacyjnie najczęściej wskazywały na wysokie znaczenie wewnętrznych źródeł informacji (43,6% aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych i 44,3% z sektora usług). Wśród źródeł rynkowych więcej niż co piąte

przedsiębiorstwo przemysłowe oraz usługowe za najważniejsze źródło informacji uznało dostawców wyposażenia, materiałów, komponentów i oprogramowania. W grupie pozostałych źródeł największe znaczenie miały konferencje, targi i wystawy, a najmniejsze – źródła instytucjonalne.

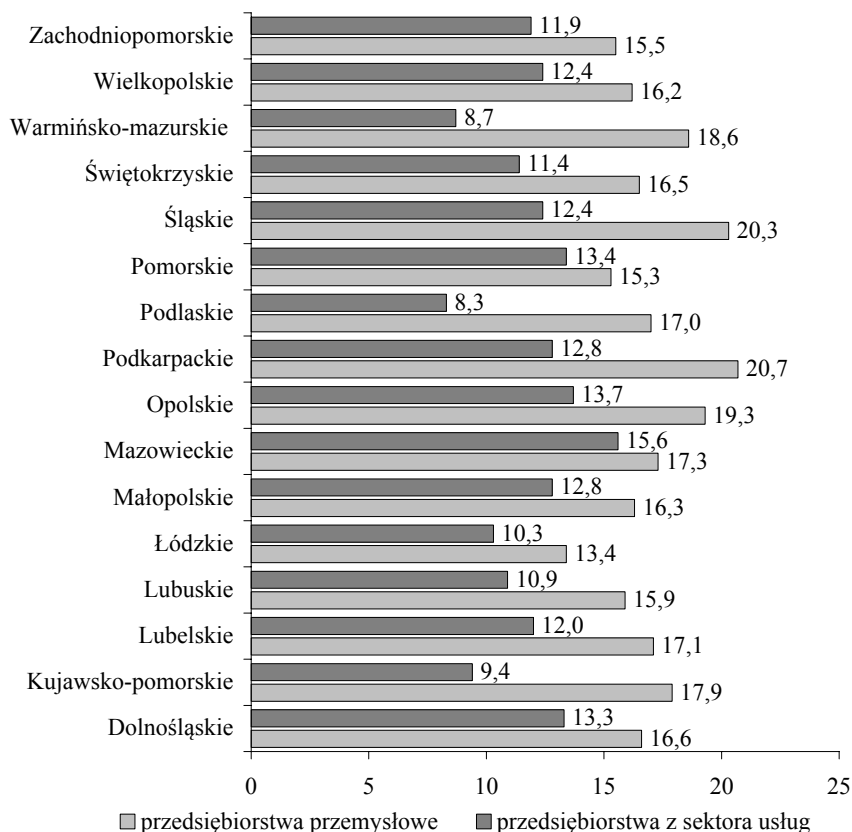

Wykres 5. Przedsiębiorstwa z sektora usług innowacyjne w latach 2008–2010 (% ogółu przedsiębiorstw z sektora usług według działów PKD)

Źródło: *Działalność innowacyjna...*

Największy odsetek przedsiębiorstw, zarówno przemysłowych jak i usługowych, zatrudniał lub pozyskiwał z zewnątrz w latach 2008–2010 pracowników z umiejętnościami projektowania stron internetowych (odpowiednio 36,9%

i 43,9%). Najrzadziej deklarowano wykorzystanie umiejętności z zakresu inżynierii i nauk stosowanych (13,2% przedsiębiorstw przemysłowych i 9,5% podmiotów z sektora usług).

Wykres 6. Przedsiębiorstwa innowacyjne w latach 2008–2010 (% ogółu przedsiębiorstw według województw)

Źródło: *Działalność innowacyjna...*

Polska dysponuje strategią wspierania innowacyjności zarówno na poziomie krajowym, jak również regionalnym. Regionalne strategie innowacyjności mają na celu budowanie trwałego partnerstwa między jednostkami naukowymi a przemysłem, rozwijanie kompetencji kadr sektora nauki oraz podnoszenie konkurencyjności MŚP przez wprowadzenie nowych technologii. Tworzenie stra-

tegicznego podejścia do podnoszenia innowacyjności gospodarki wskazuje na rosnące znaczenie w formułowaniu narzędzi polityki innowacji w regionach¹⁰.

Największy odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które w latach 2008–2010 wprowadziły innowacje, w ogólnej liczbie tych przedsiębiorstw był w województwie podkarpackim (20,7%), najniższy zaś – w województwie łódzkim (13,4%).

W sektorze usług najbardziej innowacyjne było województwo mazowieckie (15,6%), natomiast najmniej innowacyjne – województwo podlaskie (8,3%).

Zakończenie

Dzięki funduszom europejskim, wspomagany finansowaniem krajowym, przeznacza się obecnie duże środki na prowadzenie polityki innowacyjnej. Jest więc szansa na zmniejszenie dystansu dzielącego nasz kraj od krajów najbardziej rozwiniętych gospodarczo. Na ocenę skuteczności wszystkich programów realizowanych w ramach polityki innowacyjnej jest jeszcze za wcześnie, gdyż dotyczą one wielu sektorów, a efekty dziś podejmowanych działań ujawnią się po wielu latach. Z całą pewnością konieczne jest nieustanne, skuteczne monitorowanie stopnia realizacji postawionych celów polityki innowacyjnej i kontynuowanie rozpoczętych prac.

Literatura

- Ciok A., *Polityka rządu wobec wspierania działalności innowacyjnej*, w: *Endo- i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji*, red. H. Dobrowolska-Kaniewska, DAWG, Wrocław 2009.
- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008–2010*, GUS, Warszawa 2012.
- Grycuk A., Russel P., *Polityka innowacyjna w Polsce w ujęciu krajowym i regionalnym*, w: *Innowacyjność polskiej gospodarki*, red. A. Zygierewicz, Biuro Analiz Sejmowych nr 1 (25), Warszawa 2011.
- Janasz W., Kozioł K., *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007.

¹⁰ A. Grycuk, P. Russel, *Polityka innowacyjna w Polsce w ujęciu krajowym i regionalnym*, w: *Innowacyjność polskiej gospodarki*, red. A. Zygierewicz, Biuro Analiz Sejmowych nr 1 (25), Warszawa 2011, s. 62.

Jasiński A.H., *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*, Difin, Warszawa 2006.

Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007–2013, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, www.mg.gov.pl.

Kozłowski J., *Polityka naukowa – polityka innowacyjna. Nowe rozwiązania*, PWE, Warszawa 1997.

Plan uporządkowania strategii rozwoju, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, www.mrr.gov.pl.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007–2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, www.mrr.gov.pl.

Pysiak B., *Innowacje w regionie*, w: *Innowacyjność w teorii i praktyce*, red. M. Strużycki, Warszawa 2006.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020, www.mrr.gov.pl.

THE ROLE OF THE STATE IN SUPPORTING INNOVATION AND ENTREPRENEURSHIP

Summary

In the time of serious economic challenges, which concern the modern world, innovation is believed to be the right way of dealing with difficulties and ensuring the economic growth, prosperity and facing the social problems effectively. The introduction of new, significantly improved products and methods becomes the key to the job market efficiency and the decrease of unemployment rate. The innovation performance in Poland is not as strong as in other European countries. The support of business activity and innovative progress requires not only the modification of the system itself but also some professional establishment. The EU subsidies and domestic financial assistance in Poland can make the catching up process with the rest of Europe visible. Using subsidies effectively influences Polish economy, innovation and competitiveness.